

U 12/2010 vp

**Valtioneuvoston kirjelmä Eduskunnalle luonnoksesta
Europolin ja Monacon väliseksi operatiiviseksi yhteistyö-
sopimukseksi (*Europol-Monaco -sopimus*)**

Perustuslain 96 §:n 2 momentin perusteella ta Europolin ja Monacon väliseksi operatiivi-
lähetetään eduskunnalle muistio luonnokses- seksi yhteistyösopimukseksi.

Helsingissä 6 päivänä toukokuuta 2010

Sisäasiainministeri *Anne Holmlund*

Ylitarkastaja Marjo Waismaa

EUROPOLIN JA MONACON VÄLINEN OPERATIIVINEN YHTEISTYÖSOPIMUS**1 Tausta**

Neuvoston Europol-päätöksen (2009/371/YOS; EYVL L 121, 15.5.2009) 23 artiklan mukaan Europol voi siltä osin, kuin on tarpeen sen tehtävien hoitamiseksi, luoda yhteistyösuhteet ja pitää niitä yllä kolmansien valtioiden ja organisaatioiden kanssa. Europol voi tehdä yhteistyösopimuksia sellaisten kolmansien maiden kanssa, jotka mainitaan neuvoston hyväksymässä kolmansien valtioiden ja organisaatioiden luettelossa. Tällaiset sopimukset voivat koskea operatiivisten, strategisten tai teknisten tietojen vaihtoa, mukaan lukien henkilötiedot ja turvaluokitellut tiedot.

Täytäntöönpanosääntöjen hyväksymisestä, jotka koskevat Europolin suhteita kumppaneihin, henkilötietojen ja turvaluokiteltujen tietojen vaihto mukaan lukien, annetussa neuvoston päätöksessä säädetään lisäksi, että Europol arvioi kolmannen valtion tietosuojatason riittävyyden silloin, kun tarkoitus on tehdä operatiivinen, henkilötietojen vaihdon mahdollistava sopimus. Hallintoneuvosto päättää tietosuojan tasoa koskevan arvon perusteella ja Europolin yhteisen valvontaviranomaisen (YVV) lausunnon huomioon ottaen siitä, aloittaako Europolin johtaja neuvottelut operatiivisen sopimuksen tekemiseksi kolmannen valtion kanssa.

Europol-päätöksen 23 artiklan mukaan operatiiviset sopimukset voidaan tehdä vasta sen jälkeen, kun neuvosto on ne hyväksynyt saatuaan ensin Europolin hallintoneuvoston lausunnon. Silloin, kun sopimus koskee henkilötietojen vaihtamista, neuvoston on saatava Europolin hallintoneuvoston välityksellä myös yhteisen valvontaviranomaisen (YVV) lausunto sopimusluonnoksesta.

Monaco sisällytettiin niiden maiden luetteloon, joiden kanssa Europol voi tehdä sopimuksia, jo vuonna 2001. YVV katsoi Europolin toimittaman tietosuojaraportin pohjalta 17.5.2004, ettei ollut esteitä aloittaa sopi-

musneuvotteluja, mutta korosti, että sen oli saatava lisätietoja Monacon uudesta tietosuojalainsäädännöstä ennen kuin sille esitetään yhteistyösopimuksen luonnos. Operatiivisesta yhteistyösopimuksesta alettiin neuvotella vuonna 2004. Monaco ilmoitti Europolille 1.4.2009, että uudistettu tietosuojalainsäädäntö oli tullut voimaan. Europol toimitti nämä tiedot YVV:lle, joka pyysi vielä lisätietoja hallinnollisista tietosuojakäytänteistä Monacossa.

2 Sopimusluonnoksen pääasiallisen sisältö

Europolin ja Monacon välinen toinen neuvottelukierros käytiin Haagissa 12.–13.1.2010. Nykyinen sopimusluonnos seuraa tarkasti YVV:n hyväksymää ja Europolin käyttämää operatiivisen yhteistyösopimuksen mallisopimusta. Ainoa merkittävä ero on se, että sopimuksen perusteella ei voida vaihtaa turvaluokiteltua tietoa. Syy tähän on se, ettei Monacossa ole ainakaan toistaiseksi turvaluokittelun mahdollistavaa lainsäädäntöä.

Sopimusluonnos sisältää määräyksiä sopimuksen tarkoituksesta, niistä rikollisuuden aloista, joihin sopimusta sovelletaan, yhteistyön alueista, Monacon kansallisesta yhteyspisteestä ja toimivaltaisista viranomaisista. Lisäksi sopimus kattaa yleiset tietojenvaihtoa koskevat määräykset, Monacon toimesta tapahtuvaa tietojen toimittamista koskevat määräykset sekä Europolin toimesta tapahtuvaa tietojenvaihtoa koskevat määräykset. Määräyksiä on edelleen tietojen ja tietolähteen arvioinnista, tietojen korjaamisesta ja poistamisesta, tietojen luottamuksellisesta käsittelystä sekä sopimuspuolten mahdollisuudesta vaihtaa yhteyshenkilöitä. Vielä sopimusluonnokseen sisällytetään määräykset riitojen ratkaisemisesta, sopimuksen voimaantulosta sekä sen muuttamisesta ja irtisanomisesta.

3 Käsittely EU:ssa

Europol ja Monaco kävivät sopimusta koskevat neuvottelut kahdessa vaiheessa; ensin vuonna 2004 ja sittemmin 12.–13.1.2010. Europolin hallintoneuvosto päätti 23.–24.3.2010 pidetyssä kokouksessaan lähettää Europolin ja Monacon välisen operatiivisen yhteistyösopimuksen luonnoksen Europolin yhteiselle valvontaviranomaiselle (YVV) lausunnon antamista varten.

Sen jälkeen kun Europolin yhteinen valvontaviranomainen on antanut sopimusluonnoksesta lausuntonsa ja sopimuksen sanamuodoista on päästy lopulliseen yhteisymmärrykseen, sopimusluonnos toimitetaan neuvoston hyväksyttäväksi. Neuvosto voi hyväksyä tai hylätä sopimusluonnoksen, mutta ei muuttaa sitä.

4 Kansallinen käsittely

U-kirjelmää on käsitelty oikeus- ja sisäasiat jaoston (EU7) kirjallisessa menettelyssä 25.–30.3.2010.

5 Vaikutukset ja suhde Suomen lainsäädäntöön

Yhteistyösopimuksen tavoite on kehittää Europolin ja Monacon suhteita siten, että sopimuspuolet voivat tehdä tehokasta yhteistyötä ja vaihtaa keskenään tietoja laaja-alaisesti. Sopimuksella ei sinänsä ole vaikutusta Suomen kansalliseen lainsäädäntöön.

Suomesta ei luovutettaisi suoraan tietoja Monacolle yhteistyösopimuksen perusteella. Henkilötietojen käsittelystä poliisitoimessa

annetun lain (761/2003) 30 §:ssä säädetään kansallisesta Europol-tietojärjestelmästä, johon kerätään ja tallennetaan tietoja Europolille luovutettavaksi. Tietojen luovuttamisesta Europolille säädetään saman lain 38 §:ssä. Europolille voidaan luovuttaa tietoja sen toimivaltaan kuuluvan rikollisuuden ja muun vakavan rikollisuuden estämiseksi ja selvittämiseksi. Suomesta tietoja voi luovuttaa ainostaan keskusrikospoliisi, joka vastaa tietojen luovuttamisen lainmukaisuudesta. Henkilötietojen luovuttamisesta Europolille keskusrikospoliisin kautta säädetään myös henkilötietojen käsittelystä rajavartiolaitoksessa annetun lain (579/2005) 39 §:ssä sekä tullilain (1466/1994) 26 §:n 2 momentissa.

Neuvoston Europol-päätöksen 24 artiklan mukaan Europol puolestaan voi luovuttaa jäsenvaltioiden toimittamia tietoja eteenpäin kolmansille valtioille ja organisaatioille ainostaan asianomaisen jäsenvaltion suostumuksella.

6 Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto suhtautuu sopimusluonnokseen lähtökohtaisesti myönteisesti. Valtioneuvoston kannan mukaan Europolin ja Monacon välinen vakavan kansainvälisen rikollisuuden vastainen yhteistyö tehostuu, kun osapuolten kesken voidaan tehdä laaja-alaista yhteistyötä ja vaihtaa myös henkilötietoja. Valtioneuvosto voi hyväksyä sopimuksen edellyttäen, että Europolin yhteisen valvontaviranomaisen jatkossa mahdollisesti esittämät kommentit otetaan sopimuksessa asianmukaisesti huomioon.